

ЧАВАНДОЗНИНГ АБЖИР ЎГЛИ

Ўрол ўтаве Кашикадарёни Чирокчи туманида, қадим бозори, яхна гўшлари довруги етти иқлимига кетган нилий кенгликларда туғилган.

Отаси ўта бува машур чавандозлардан эди, чор-атроф қишлоқлардаги кўлкари мусобакалари ўта бувасиз ўтмас, машур чавандозлар зотдор отлари билан майдонга тушиб, улоқа кўлларининг учи ҳам тегмат қайтишса, ўта бува ихчам байталуни гижиглатиб, ҳар гал энг катта это таъсирини юлиб кетарди. Бува айттанидан қайтмайдиган, шиддатли, ушлаган ҳойини узидиган одам эди.

Шу чавандознинг ўғли ўрол Тошкентга келиб, журналистика факултетига ўқишига кирди, ўқиц йилларда бошқарлардан кўра тикроқ қадди-басти, кескир сўзи ва ажаблигига билан ажralib турди. Ўқиши тугатгач, узок йиллар телевидениеда меҳнат килиб, худди отаси каби не-не улокларни олиб кетди. Эринмаган киши телевидениенинг «Олтин фонди» бир назар ташлашин, у ерда Ўролнинг узок йиллик самарали меҳнатлари видео тасмаларда аксими топган. «Алишер Навоий», «Бобур» видеофильмларини

Бугун 50 ёшини қаршилаётган ўрол ўтаве хоир Телера-

мирикб томоша қилганимизда, ижодкорлар сафида ҳамасбимиз ўрол ўтаве ҳам борлигидан фахрланиб юрганимиз.

Ўрол журналистикамиз тараққиётiga муносиб хисса

кўшиб келаётган ижодкорлардан. Давраларда, то кизимагунча камсўз бўлиб ўтиради, аммо

шу кунгачча анча иш килиб

кўйган. Ҳозир ҳам зерикмай ўқидағига бешта китоб бор.

Олий Мажлисга депутат бўлиб, роси беш йил мамлакат ижти

моий ҳайтида фаол қатнаши.

У қаёвда ишламасин, ишиши

билиб, ўрнини мустахкамлаб

ишлайди. Бахса чорласанги,

албатта жўяли бир фикр

чидди.

Бугун 50 ёшини қаршилаётган ўрол ўтаве хоир Телера-

ни кечки овқатдан сўнг бир неча киши чекиш учун ажратилган хонада кутилмаган меросхўрлик, ғалати ворислик тўғрисида сұхбат куриб ўтиришади. Ўз ишининг моҳир устаси ва машур адвокат сифатида танилган жаноб Ле Брюен каминга яқинро сурлиб ўтириб, гап бошлади.

Шу кунларда ғалати холатда ўйқолиб қолган бир меросхўрни қидириш билан машгулман, — деди у. — Бу ҳайтинг оидий даҳшатли фожеаларидан. Бунака воеалар ҳар куни содир бўлиши мумкин, аммо буниси мен билгандарим ичиди даҳшатлиси. Воеа бундай бўлганди.

Бундай опти обча илгари ўлим тўшагида ётган аёл менинг ўзузига корлади.

— Жаноб, мен сизга жудаям нозик, беҳад қийин, узок вақти оладиган вазифани юкламоқчиман, — деди у. — Ана-ви ерда, стол устида васиятномон бор. Ўқиб чиқсангиз. Агар сиз бу вазифани үддалай олмасангиз беш минг франк оласиз, борди-ю инсон ундиндасидан чиксангиз, иккни юз минг франк муюфот тегари. Гап шундаки, мен ўлганимдан кейин ўзимни топишингиз керак.

Аёл гапиргандага қийналмаслик учун суняни ўтиришга ёрдам берисими сўради, чунки овози узук-юлук, хириллаб зўрга чиқарди.

Мен ғоят бадавлат уйда эдим. Ўнинг ҳашаматли хонаси девори қалип матолар билан сирилганди. Бу матолар бир караганда шунчалик нафис туюлардиди, беихтиёри кишида сокин хисни ўйтари, хонада гапидаётган сўзлар ўша маътоларга сассиз сингиб кетаётгандиган бўларди.

Ўлтим билан юзма-турсган аёл сўзида давом этди.

— Ўзимнинг оғир ўтмишн тўғрисида биринчи бор сизга айтапман. Бўлган барча воеанни охиригана айтиб бериш учун ўзимда куч топшига ҳаракат қиласан. Мен сизни самиий инсон, деб биламан. Сиз ҳам менинг оғиримни енгиллаштириш, ўзингизда истак ва иштиёкини ўтиготи учун хеч нарсанн аямаслигиниз лозим, — деди у. — Энди, гапларимга диккат билан кулоқ солинг. Тұрмуша чикишимдан олдин бир йигитни яхши кўрардим. Бу йигит ўрта ҳол бўлганилиги сабабли ота-онам унга рад жавоб бериди. Кўп ўтмай бадавлат киши билан оила курдим. Мен гўр қизларда бўладиган лоқайдлик, бўйсунчалик ва кўркув билан ўнга ўтимлини чиқдим.

Үндан бир фарзанд — ўғли кўрдим. Тұрмуш ўтогидан бир неча йилдан кейин оламдан ўтди. Мен яхши кўрған йигит ҳам, бу орада албатта, ўйланган єди. У менинг бева колганини кўриб, ўзининг оиласи эканлигидан ўқинди. Хурумита келди, афсусланинг йиглайвериб кираганини эзиз иборди. У яна менинг яхни қишишга айланни қолди. Билмадим, унинг келишига ўйл қўймаслигим керакими? Нима ҳам кип олардим? Мен жудамағанғам, ёғлис, тушунчишка тушган бўлсамда, уни ҳали ҳам яхши кўрардим. Бундан байзан қийналар эди.

Бу ёрғу дунёда мен учун фактат у бор эди, чунки ота-онам вафот этишиганди. У тез-тез келиб турар, кечалари менинг олдимда ўтириб чиқарди. Ўнинг бучналик тез-тез келишига изн бераслигим керак эди, чунки у оиласи эди. Лекин бундай келишига ўзимда куч топа олмади.

Нимасини айтай? Охир-оқибат у менинг жазманимга айланди. Бу қандай юз берганини ўзим ҳам билмайман. Иккни қалб бир-бира кучли эхтиро билан таллини тургандага бошқа яна нимаям бўлиши мумкин? Ўзингиз севган, ҳар томонлами баҳти бўлишини истаган, дунёдаги барча хурандиликларни унга ражо кўришга тайёр бўлганингиз, аммо жамиятда номус деб атальмиш тушунчага риоя килиш мажбурияти остида яхни қишишингизни ўтишинларни, ялиниб ёлвишларни, кўз ёшларни, ақлдан оздирадиган сўзларни, кучли ишкий эхтиросларни доим рад килиш, уларга қарши курашиш мумкинлигига ишонасизми, жаноб? Бунинг учун қандай куч, баҳтдан воз кечиши учун қандай қатъяни, номус учун қандай жонбозлик, ҳаттоқи қандай шукратластрик лозим, шундай эмасми?

Қолаөверса, жаноб, мен унинг жазманимга айланиси колганимдан баҳтиёр ҳам эдим. Ўн иккни йил давомидан баҳти яшадим. Ўзимнинг ожизлигим, лоқайдлигим тубайли унинг рафтигасига дугона ҳам бўлиб қолдим. Ўзимни биргаликда тарбиялариди, ўнинг эсли-хуши, кенг мушоҳадати, барказ мон инсон бўлиб ўтишишга ҳаракат қилдик. Ўзим ўн ёттига.

У жазманимни мендан ҳам яхши кўрарди, чунки ўзимни «ҳакиқий дўст» деб биларди, ундан факаттина ақли маслаҳатлар, тўғрилик, ҳақгўйлик ва софидлик борасида ўрнак олганлиги учун ҳам хурмат қилар эди. Менимча, ўзимни онасининг фидойи дусти, ўзига эса сунячик, рухан маддад берувчи бир инсон, васий бир ота, деб биларди.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР ЎШИМАСИ

НОШИР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «ШАРК» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИ

Ўзбекистон АДАБИЁТИ ва САНЪАТИ

Манзилимиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Кабулхона — 133-52-91

Танқид ва адабиётшунослик, санъат бўлими: 136-56-48
Назм ва наср бўлими: 136-56-50
Ижтимои ҳаёт бўлими: 136-55-78

нашриётда чоп этилган «Якагина» ва «Ўхшатмасдан учратмас» номли ҳажвий китоблари орқали танийди. Сирдарёлик муҳислар эса у кишининг серкірра иходи билан ўқиндан таниш.

Йигирма ўшида водийдан поятхат-Тошкентга келиб, олий ўқув юртини битириб чўлга ўша ҳамасбимиз!

25+35

Матбуотда «Ўқир Жўра» таҳаллуси билан бот-бот кўриниб турдиган сирдарёлик қаламаш Жўра Умаркуловнинг кўлпар устоз Гафур Гулом номидаги «Адабиёт ва санъат»

мирикб томоша қилганимизда, ижодкорлар сафида ҳамасбимиз ўрол ўтаве ҳам борлигидан фахрланиб юрганимиз. Ўрол журналистикамиз тараққиётiga муносиб хисса кўшиб келаётган ижодкорлардан. Давраларда, то кизимагунча камсўз бўлиб ўтиради, аммо шу кунгачча анча иш килиб кўйган. Ҳозир ҳам зерикмай ўқидағига бешта китоб бор. Олий Мажлисга депутат бўлиб, роси беш йил мамлакат ижтимоий ҳайтида фаол қатнаши. У қаёвда ишламасин, ишиши билиб, ўрнини мустахкамлаб ишлайди. Бахса чорласанги, албатта жўяли бир фикр чидди.

Ижодингиз баракали, умрингиз узок

иходкорлик йўли паст-банд, ўнкир-чўнкир сўмок-лардан иборат. Ундан тоза руҳ, тоза тўййулар оғушида ўтиш ҳар кимгаям насиб этиврайди. Айрим қаламкашлар, турмуш ташвишлари босидидан ёки сўз санъатини чукур агаллай олмаганиклири туфайлими, ора-йўлда

корлиги билан кўнгилдан мустаҳкам жой олди. унинг «Даъват» шеърида шундай мисралар бор:

Дунёга келдингми,
гумбурлаб яша,
Минифирлаб яшашдан
фойда йўл асло.
Мард бўлиб, эл аро
мардона яира,
Номарддан безордир
ҳаттотки худо!

СЕРКИРРА ИХОДКОР

Бахшулла Ражаб — серкірра иходкор. Унинг «Ялама ёрим» филиали комедияси, «Хандак» драмаси виляят театриларда саҳналаштирилган. Асарлари қардос тилларга таржима қилинган. Бадий адабиёт ва журналистика соҳасидаги хизматлари эса ҳукуматиз томонидан муносиб тақдирланган.

Истъедодли шоир, дра-

матур ва журналист Бахшулла Ражаб эса бундайлар сирасига кирмайди. У, мана неча йиллардан бери шоирликни қисмат деб билиб, журналистики суюкли касб сифатида ардоқлаб келаёттири. Энг мухим, қалами чархланни, самаралик иход килди, кўплаб шеърлар, газаллар, достонлар, балладалар яратди. «Рангн чакмоклар», «Хаёлмада юлдузлар», «Юракка симгаган дунё», «Кўнгил каъбаси» каби шевърий ва бадий публицистик китоблар нашар этириди.

Бахшулла Ражаб шеърлари, газаллари самимийлиги, таърихи юлдозларидан, ғарбийларидан, ҳар калиб қолиб қолиб. Аммо бир нарсада фикризим ўн-бўн размерли иккни донса ранги фотосур топшириларди. Бунака шоирнинг «Муҳаббатнинг мажнунона суратлари» шеърий мажмуси нашрларда шундай тайёрланмайди.

Хизматкор аёл ҳеч нарсани билмас, ҳеч нарсага тушунмас, менинг ақидан озиб қолган, деб тез-тез олдимга кирарди. Мен уни бир сўз ёки имо-ишора билан орқасига кайта-рардим. Аммо бу ерда йўқ эди, гўё кўздан бўлади. Шу кунларда шоирнинг «Муҳаббатнинг мажнунона суратлари» шеърий мажмуси нашрларда шундай тайёрланмайди.

Хизматкор аёл ҳеч нарсани билмас, ҳеч нарсага тушунмас, менинг ақидан озиб қолган, деб тез-тез олдимга кирарди. Мен уни бир сўз ёки имо-ишора билан орқасига кайта-рардим. Беҳит ўғлини ўзимни ўтди. Ҳозир кайтириб юбордим. Унга кимни ўзимни ўтди.

— Ўзгандан ўтди... — деб тақрорлардим. — Ўзини-ўзи ўлдирибди.

Ноҳият, у тигла кирди:

— Йўқ, йўқ, ишонинг, у тирик. Лекин қанчалик уринмайди.

Ана шунда ўзимни тутолмай, газаб билан тутоқнамиди.

— Агар сиз уни топмайдиган бўлсангиз, кайтиб олдимга келманди.

У чиқириб кетди.

Ўшандан бери, жаноб, мен уларнинг ҳеч бирини қайтиб олдиманди.

— Ўзгандан ўтди... — деб тақрорлардим. — Ўзини-ўзи ўлдирибди.

— Унга ўтди... — деб тақрорлардим. — Ўзини-ўзи ўлдирибди.

— Унга ўтди... — деб тақрорлардим. — Ўзини-ўзи ўлдирибди.

</div